
AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA

SCRÚDÚ ARDTEISTIMÉIREACHTA, 2002

GRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL
(400 marc)

DÉ hAOINE, 21 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 2.00 go dtí 5.00

1. Cuir Gaeilge ar **thrí cinn ar bith** de na sleachta **A, B, C, D.** (Tá na sleachta go léir sa cheist seo ar [210] cómharc):–

A.

(Glacann arm na Gréige sos tar éis troid in aghaidh na Kardouchoi, ach is gearr go dtuigtear dóibh go bhfuil namhaid eile ag feitheamh leo)

Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν ἠῆλίσθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμόν, ὃς ὀρίζει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν· καὶ οἱ Ἕλληνες ἐνταῦθα ἀνεπαύσαντο ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον. τότε μὲν οὖν ἠῆλίσθησαν μάλα ἠδέως, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντες καὶ πολλὰ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες. ἑπτὰ γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν, καὶ ἔπαθον κακὰ ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους.

ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὀρῶσιν ἱππεῖς που πέραν τοῦ ποταμοῦ ἔξωπλισμένους ὡς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζοὺς δ' ἐπὶ ταῖς ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἱππέων ὡς κωλύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν.

SEINEAFÓN (70)

αὐλίζομαι: cuirim campa suas. ὀρίζω: scairim. ἀναπαύομαι: ligim mo scíth. ἄσμενος: sásta. τὰ ἐπιτήδεια: soláthairtí. μνημονεύω (+ Ginideach): is cuimhin liom. διατελέω: críochnaím. πέραν: ar an taobh thall. ἔξωπλισμένους: faoi arm go hiomlán. ἡ ὄχθη: bruach abhann.

B.

(Achoimre ar an gcaoi ar choinnigh na hAithnigh agus na Spartaigh siar ionradh an bPeirseach, ach le himeacht aimsire bhí na stáit seo i ngleic lena chéile)

μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον καὶ ἡ ἐν Μαραθῶν μάχῃ Μήδων πρὸς Ἀθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ' αὐτὴν αὐτῆς ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθεν. καὶ μέγαν κινδύνον παρόντος, οἱ τε Λακεδαιμόνιοι, δυνάμει προύχοντες, τῶν ξυμπολεμησάντων Ἑλλήνων ἠγήσαντο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπιόντων τῶν Μήδων, ἐς τὰς ναῦς ἐσβάντες ναυτικοὶ ἐγένοντο. κοινῇ τε ἀπώσαντο τὸν βάρβαρον οἱ τε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. δυνάμει γὰρ οὗτοι μέγιστοι διεφάνησαν. ἰσχυρον γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ ναυσίν. καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία, ἔπειτα διενεχθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους.

TÚICIDIDÉAS (70)

ἡ κατάλυσις: críoch, díothú. τὸ ἔτος: bliain. ὁ στόλος: sluaíocht.

ἠγέομαι (+ Ginideach): déanaim ceannaireacht ar.

ἡ δύναμις: neart, cumhacht. προύχω: is mise an ceannaire, is mé is fearr. ἀπωθέομαι: coinním siar.

ἰσχύω: táim láidir. ἡ ὁμαιχμία: comhghuaillíocht. διαφέρομαι: cothaím achraim.

C.

(Iarrann Ifigéine ar an gCór fanacht ina dtost, agus cúnamh a thabhairt di sa tslí sin, éalú le beirt chara)

ὦ φίλταται γυναῖκες, εἰς ὑμᾶς βλέπω,
καὶ τᾶμ ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχειν
ἢ μηδὲν εἶναι καὶ στερηθῆναι πάτρας
φίλου τ' ἀδελφοῦ φίλτατης τε συγγόνου.
γυναῖκές ἐσμεν, φιλόφρον ἀλλήλαις γένος
σώζειν τε κοινὰ πράγματ' ἀσφαλέσταται.
σιγήσαθ' ἡμῖν καὶ συνεκπονήσατε
φυγὰς. καλόν τοι γλώσσ' ὄτω πιστὴ παρῆ·
ὄρατε δ' ὡς τρεῖς μία τύχη τοὺς φιλάτους
ἢ γῆς πατρώας νόστον ἢ θανεῖν ἔχει.

EOIRIPIDÉAS (70)

βλέπω: féachaim. τᾶμα: mo chúraimí. στερέομαι (+ Ginideach): táim de cheal. ἡ συγγόνος: deirfiúr. φιλόφρον: cairdiúil. ἀσφαλής: muinéach. σιγᾶω: táim i mo thost. συνεκπονώ: cuidím le.

ἡ τύχη: seans, deis. ὁ νόστος (+ Ginideach): filleadh abhaile.

D.

(Tugann Ódaiséas oiread fíona don Chioclórpach go dtagann meisce air agus ansin tugann sé ainm bréige air féin – “Duine ar bith”)

“Ὡς ἔφατ’· ἀντάρ οἱ αὖτις πόρον αἶθοπα οἶνον·
 τρίς μὲν ἔδωκα φέρων, τρίς δ’ ἔκπιεν ἀφραδίησιν.
 αὐτάρ ἐπεὶ Κύκλωπα περιφρένας ἤλυθεν οἶνος,
 καὶ τότε δὴ μιν ἔπεσσι προσηύδων μειλίχοισι·
 “Κύκλωψ, εἰρωτᾶς μ’ ὄνομα κλυτόν; αὐτάρ ἐγὼ τοι
 ἐξερέω· σὺ δέ μοι δός ξείνιον, ὡς περ ὑπέστης.
 Οὐτίς ἐμοί γ’ ὄνομα· Οὐτὶν δέ με κλήσκουσι
 μήτηρ ἠδὲ πατήρ ἠδ’ ἄλλοι πάντες ἐταῖροι.”
 “Ὡς ἐφάμην· ὁ δέ μ’ αὐτίκ’ ἀμείβετο νηλεῖ θυμῷ·
 “Οὐτὶν ἐγὼ πύματον ἔδομαι μετὰ οἷς ἐτάροισι.”

HÓIMÉAR (70)

πόρον: thug mé. *αἶθοψ*: spréacharnach. *ἀφραδίησιν*: go místuama. *ἡ φρην*: aigne, na céadfaihte. *προσανδάω*: labhram le. *μειλίχος*: suaimhneasach. *τὸ ξείνιον*: bronntanas. *ὑφίστημι*: geallaim. *Οὐτίς*: Duine ar bith. *νηλεής*: gan taise. *πύματον*: deireanach. *ἔδομαι*: íosfaidh mé.

2.

[100]

(i) Cuir Gaeilge ar:

(60)

ἔχοντος δὲ οἱ ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδις ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος καὶ οὐ καθαρὸς χεῖρας, ἐὼν Φρυξ μὲν γενεῆ, γένεος δὲ τοῦ βασιλίου. παρελθὼν δὲ οὗτος ἐς τὰ Κροῖσον οἰκία κατὰ νόμους τοῦ ἐπιχωρίου καθαρσίον ἐδέετο ἐπικυρῆσαι, Κροῖσος δὲ μιν ἐκάθηρε. ἔστι δὲ παραπλησίη ἡ κάθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἑλλήσιν. ἐπεῖτε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπυνθάνετο ὁκόθεν τε καὶ τίς εἴη, λέγων τάδε· ὦ ἄνθρωπε, τίς τε ἐὼν καὶ κόθεν τῆς Φρυγίης ἦκων, ἐπίστιός μοι ἐγένεο; τίνα τε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας; ὁ δὲ ἀμείβετο· ὦ βασιλεῦ, Γορδίῳ μὲν τοῦ Μίδεω εἶμι παῖς, ὀνομάζομαι δὲ Ἄδρηστος, φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωντοῦ ἀέκων πάρειμι, ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἐστερημένος πάντων. Κροῖσος δὲ μιν ἀμείβετο τοιοῦδε· ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἐκγονος ἐὰν καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους, ἐνθα ἀμηχανήσεις χρήματος οὐδενός, μένων ἐν ἡμετέρον.

READING GREEK

(ii) Freagair ceithre cinn ar bith de na ceisteanna seo a leanas. (Gabhann deich marc le gach ceist díobh):–

(40)

- Tabhair cuntas ar an méid a tharla do mhac Chroesiais.
- Inis scéal Chleobis agus Bhiton.
- Scríobh nóta ar Shólón.
- Tabhair an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de na focail seo a bhfuil líne fúthu sa sliocht thuas:
ἐκάθηρε; ἐγένεο; ἐλήλυθας.
- Déan cur síos ar pháirt Heirméise i scéal an Chruthaithe.
- Mínigh na cúinsí faoi deara d’Ódaiséas agus do Nuasikaa bualadh lena chéile.

3. Freagair trí cinn de na ceistanna seo a leanas. Ní mór **ceist amháin** ar a laghad a roghnú ar Roinn A agus **ceist amháin** as Roinn B. Is féidir an tré ceist a roghnú as Roinn A nó as Roinn B. (Gabhann tríocha marc le gach ceist díobh):—

[90]

A.

- (i) Tabhair cuntas ar an Sluaíocht chun na Sicile. Cén tionchar a bhí aici ar thoradh Chogadh na Peilipínéise?
- (ii) Scríobh cuntas ar Mháirseáil an 10,000 (an tAnabasis).
- (iii) Breac síos na príomhimeachtaí i gconcas Alastair Mhóir ar impireacht na Peirse.
- (iv) Scríobh go hachomair ar **dhá cheann** díobh seo a leanas:— Dracó; Peisistriteas; an Boule; sligdhíbirt.

B.

- (i) Tabhair cuntas ar shaol agus ar shaothar scríbhneoireachta Túicidídís.
- (ii) Tabhair cuntas gairid ar bheatha Shófaicléis. Tabhair imlíne an scéil i ndrrama **amháin** dá chuid.
- (iii) Déan cur síos ar phríomhghnéithe an Phartanain.
- (iv) Scríobh nótaí ar **dhá cheann** díobh seo a leanas:— Vásanna Dhubhfigiúir; Carbadóir na Deilfe; An Dioscóbólas; Na Cairiaitidí.